

Ковач, Сенка. 2011. *Сретење: нови државни празник у јавном дискурсу*. Београд: Српски генеалошки центар – Одељење за етнологију и антропологију Филозофског факултета. 168 стр.

Ова књига Сенке Ковач је резултат вишегодишњег истраживања обележавања Сретења као државног празника. Сретење се од 2002. године прославља као Дан државности Републике Србије и празнује се 15. фебруара „у спомен на дан када је на збору у Орашцу 1804. године дигнут Први српски устанак и дан када је у Крагујевцу 1835. године издан и заклетвом потврђен први устав Књажевства Србије“. Од 2007. године, Сретење се празнује и као Дан војске Републике Србије.

Проф. Ковач истражује како је обликована и прихваћена идеја о једном новом државном празнику и како је та идеја усвојена у виду закона. Занима је и како су институције и предлагач закона „учествовали“ у комуникацији и преносу информације о празнику комуникацијском колективу – јавности. На основу рецепције ових порука, проф. Ковач истражује значај новог државног празника у обликовању културног идентитета становника савремене Србије. У првој фази истраживања, ауторка усмерава своју пажњу на пошиљаоце порука, а у другој истражује рецепцију празника са циљем да утврди да ли су и у којој мери примарне поруке стигле до прималаца (комуникацијског колектива – јавности). Ауторка анализира различите канале комуникације преко којих су ишле визуелне и вербалне поруке, а грађу је прикупила анализом штампе и телевизијских извештаја, као и личним присуством и посматрањем прославе Дана државности у Орашцу. Рецепција празника је праћена кроз анкетно истраживање које је спроведено 2004. и 2007. и од 2008. до 2011. године. Анкета се састојала од девет питања отвореног типа и три питања са понуђеним одговорима. У њој је учествовао 291 студент етнологије и антропологије и медицине из осамнаест градова Србије, као и 120 испитаника различитог пола, узраста и занимања из седам градова исте државе. Ауторка је изнела и рецепцију овог празника код проф. др Радоша Љушића, једног од његових предлагача.

Поред *Увода* и *Закључка*, књига се састоји из још два поглавља: *Сретење: нови државни празник у јавном дискурсу* и *Сретење: нови државни празник у антрополошком огледалу*. У *Уводу* се, на основу излагања проф. Љушића, објашњава како је Сретење изабрано за државни празник и којим су се критеријумима водили чланови владине Комисије за одређивање предлога државног празника Републике Србије. Такође, даје се осврт и на историју прослављања државних празника у Србији током XIX и XX века, као и на доношење „Закона о државним и другим празницима у Републици Србији“ из 2001. године.

Поглавље *Сретење: нови државни празник у јавном дискурсу* је подељено на неколико делова. У уводном делу, ауторка образлаже шта ју је највише занимало приликом проучавања Сретења као новог државног празника, затим наводи фазе истраживања и износи методологију коју је користила. Ауторка се овде осврће на појмове празника и културног идентитета у, како сама наглашава, методолошком, а не теоријском смислу.

Анализирајући прославе Сретења од 2002. до 2004. године, проф. Ковач је своју пажњу усмерила на поруке које су, кроз различите комуникацијске канале (телевизија, писани медији и Посланица Српске православне цркве), ишле од пошљалаца (јавних личности) до прималаца (комуникацијског колектива – јавности). Ауторка даје исцрпан опис прослављања Дана државности у поменутом периоду, а затим износи резултате истраживања рецепције празника 2004. и 2007. године. Примерима одговора својих испитаника, указује на то да ли су и какав циљ постигле поруке пошљалаца.

У истом поглављу, ауторка исцрпно описује прославе Дана државности од 2008. до 2011. године, а затим износи резултате истраживања рецепције празника у овом периоду. Поред телевизијских и новинских извештаја о Сретењу, ауторка нас упознаје и са током прославе празника у Орашцу, порукама јавних личности и политичким ставовима које су примаоци порука (присутни грађани) изражавали током прославе. На крају првог поглавља, ауторка је представила делове интервјуа из 2011. године са проф. Љушићем, једним од предлагача Сретења као државног празника, а који се тичу његове рецепције прослављања и значења овог празника.

У уводном делу поглавља *Сретење: нови државни празник у антрополошком огледалу*, проф. Ковач проблематизује процес конструисања празника, полазећи од Хобсбомовог концепта „измишљене традиције“. Ослањајући се на радове Момчила Митровића и Наташе Милићевић, који анализирају стварање нових празника и прослава непосредно по успостављању социјалистичке власти у бившој Југославији, ауторка указује на разлику у конструисању савремених и социјалистичких празника.

У даљем тексту, проф. Ковач се бави симболичким кодом државне прославе у Орашцу, прихватајући тезу Јелене Ђорђевић, по којој су политичке светковине „метафоре“ у којима су симболички кондензоване политичке поруке. Затим, кроз призму пет основних елемената комуникацијске равни ритуала по Муру и Мајерхофу (*експлицитна сврха, експлицитни симболи, имплицитни ставови, утицај на друштвене односе и култура насупрот хаосу*), анализира прославу Дана државности у Орашцу. Даље, ауторка пише о политичким порукама и симболима који се испољавају приликом прославе Сретења, као и о

утицају који имају медији у обликовању *политичког* и *културног* памћења.

Како проф. Ковач наглашава, вишегодишње истраживање различитих комуникацијских канала (од пошљаоца ка примаоцу и обрнуто) показује да државни празник Сретење у форми званичне прославе празника у Орашцу постаје политички знак, који своја значења добија кроз више или мање изражену поларизацију измађу актера прославе. Када је реч о примаоцима порука, Сретење је у протеклом периоду перципирано као празан дан, који се споро препознавао као државни празник, али је током времена почео да добија одређене садржаје, како на нивоу рецепције о празнику, тако и на нивоу празничног времена. Управо то празнично време, ауторка најављује као тему својих будућих истраживања.

Овај рад нуди хронолошки приказ и анализу настајања, успостављања, прослављања и рецепције једног државног празника у Србији на почетку ХХИ века. Значајан је и због тога што прави паралелу са критеријумима за увођење нових празника у време владавине династија Обреновић и Карађорђевић, на крају ХИХ и почетку ХХ века, као и са конструисањем празника у социјализму. Овај рад представља значајан допринос проучавању конструисања савремених (државних) празника, као и начина на који постојање и прослављање тих празника утиче на обликовање културног идентитета становништва једне земље.

Наташа Младеновић